

حفاظت از میراث فرهنگی نیازمند مشارکت ملی و نگاه راهبردی

است که آن را «میراث زنده» می‌نامند؛ الگویی که در آن، جوامع محلی، خلایقیت فرهنگی، زیست‌بوم معنایی و گردشگری فرهنگی به‌عنوان اجزای هم‌بسته در فرآیند توسعه پایدار فرهنگی بازتعریف می‌شوند.

اما این ظرفیت عظیم و بی‌نظیر در صورتی می‌تواند به نحو احسن شکوفا شود که جایگاه نهادی آن ارتقا یافته و مدیریت آن با رویکردی راهبردی، فراگیر و مبتنی بر هم‌افزایی موثر به پیش رود.

مشارکت همه‌جانبه نهادهای حاکمیتی، دانشگاهیان، پژوهشگران، فعالان بخش خصوصی، سازمان‌های مردم‌نهاد و مهم‌تر از همه، مردم عزیز ایران، لازمه صیانت و تداوم این میراث سترگ است.

امروز در بسیاری از کشورهای پیشرو، میراث فرهنگی نه تنها به عنوان ابزاری برای هویت‌سازی، بلکه به عنوان موتور محرکه اقتصاد فرهنگی و صنایع خلاق شناخته می‌شود؛ الگویی که می‌تواند به ما در بهره‌گیری هوشمندانه از میراث فرهنگی در مسیر توسعه اقتصادی پایدار، ایجاد اشتغال، رشد گردشگری مسئولانه و تقویت حس تعلق اجتماعی یاری رساند.

در این مسیر، معرفی خلاقانه میراث فرهنگی به زبان هنر، فناوری‌های نوین و روایت‌های نوآورانه، هم وظیفه فرهنگی و هم استراتژی ملی ماست؛ راهی که می‌تواند جایگاه ایران را در عرصه بین‌المللی مستحکم‌تر سازد و پیام‌های فرهنگی ما را با قدرت به جهانیان برساند. ضمن گرامیداشت هفته میراث فرهنگی، بر خود فرض می‌دانم از تلاش‌های ارزشمند تمامی همکاران حوزه میراث فرهنگی، کارشناسان متعهد، فعالان بخش خصوصی، انجمن‌ها و دوستداران فرهنگ ایران‌زمین در جای‌جای کشور صمیمانه تقدیر کنم. امیدوارم با تکیه بر دانش، تجربه و وفاق ملی، بتوانیم رسالتی که امروز بر دوش داریم را به شایستگی و با نگاهی آینده‌نگرانه ایفا کنیم.

هفته میراث فرهنگی فراتر از یک مناسبت نمادین، فرصتی است ارزشمند برای بازخوانی جایگاه سترگ تمدن ایران، تأملی عمیق بر مسئولیت‌های خطیر حوزه صیانت از این گنجینه بی‌بدیل و بازتعریف راهبردهای مؤثر در حفاظت، معرفی و بهره‌برداری پایدار از میراث فرهنگی به عنوان سرمایه‌ای مشترک برای امروز و فردا.

میراث فرهنگی ایران، مجموعه‌ای گسترده، چندلایه و زنده از آثار تاریخی، هنرهای سنتی، زبان‌ها، آیین‌ها و باورهای ریشه‌دار است که در طی قرون متمادی شکل گرفته و در پیوندی ناگسستنی با اقلیم، اقتصاد، سبک زندگی و هویت اجتماعی مردمان این سرزمین معنا یافته است.

این سرمایه سترگ، نه تنها شناسنامه هویتی ملت ایران، بلکه از منظر جهانی بخشی تأثیرگذار از میراث مشترک بشری به شمار می‌آید؛ پدیده‌ای که امروز در مواجهه با گردشگران و کارشناسان جهانی، همواره تکرار شگفتی مداوم آنان را برمی‌انگیزد؛ شگفتی‌ای که ناشی از پیوستار فرهنگی پیچیده، منطق کالبدی منسجم و یکپارچگی بی‌نظیر «زیست‌جهان ایرانی» است. این واکنش، نه تصادفی و صرفاً عاطفی، بلکه نتیجه مواجهه با نظامی از معناست که همچنان توان تبیین خود و جهان را دارد.

در جهان امروز، با چالش‌های نوینی چون تهدیدات طبیعی، مخاطرات انسانی، گسترش شهرنشینی و تغییرات اقلیمی، حفاظت از میراث فرهنگی دیگر صرفاً به مداخلات فیزیکی محدود نمی‌شود؛ بلکه مستلزم بازنگری بنیادین در رویکردها، ارتقای دانش تخصصی، بهره‌گیری هوشمندانه از فناوری‌های نوین، قوانین روزآمد و گسترش همکاری‌های بین‌المللی است. مدیریت هوشمند میراث فرهنگی نیز مستلزم گذار از رویکرد محافظه‌کارانه و محدود موزه‌ای به رویکرد فعال و نوینی

فرهاد عزیزی زلانی

سرپرست اداره کل روابط عمومی و اطلاع رسانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی